

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. II. De Juramento Voluntario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

Queritur 5. quotuplex sit Juramentum? *¶* celeberrima illius divisio est in Assertorium, & Promissorium. *Assertorium* est, quo assertitur veritas rei presentis, vel preterita; *Promissorium*, quo promittitur aliquid in futurum. Juramenti Assertorij frequens in causarum decisionibus usus est. Duplex ejusdem generis ab Interpretibus in Rubricam *ff. b. tit. considerari* solet, quorum primum vocatur *Litis Decisorium*, alterum *Juramentum in Litem*. De hoc dicitur infra §. 5. *Juramentum Litis Decis-*

rium definiri potest, quod sit Juramentum litis finiendae causae à parte litigante praestitum. Subdividitur in Voluntarium, Judiciale, & Necessarium. Non est exacta haec divisio; nam etiam Judiciale voluntarium est, & Necessarium Judiciale. Hinc accuratius potuisset dividi in Judiciale, & Extrajudiciale, & Judiciale primum subdividi in Voluntarium, & Necessarium. Verum divisio prior à communi DD. approbatione sustinetur: quam etiam ego in tractatione hac sequar. Quare sit.

S. I I.

De Juramento Voluntario.

SUMMARIUM.

10. Quid sit Juramentum Voluntarium?
11. Quis deferre illud possit?
12. 13. Quis non deferre?
14. 15. Quibus deferri possit?
16. In quibus causis?
17. An etiam in Causa criminali?

18. Quid requiratur, ut legitime praestetur?
19. Quamdiu revocari à deferente possit?
20. 21. Qui sint ejusdem effectus?
22. An vim habeat etiam contra tertium?
23. An rescindi possit, postmodam detecto perjurio?

Queritur 1. quid sit Juramentum Voluntarium, & unde nomen acceperit? *¶* Voluntarium inde dicitur, quia ex libera partium voluntate deferitur, & ex libera eandem voluntate suscipitur; potest enim is, cui deferitur hoc Juramentum, non tantum referre illud, sed omnino etiam recusare, & si malit, ad viam Juris recurrere: si tamen praestetur, controversiam finit; quia, ut *l. Jusjurandum 2. ff. b. tit.* dicitur, *speciem Transactionis continet*. Hinc ab alijs *Conventionale* appellatur; alij verò *Extrajudiciale* vocant, quod extra Judicium deferatur, & praestetur.

Finis hujus Juramenti est litem finire, & controversias dirimere absque Judiciali strepitu: servit maximè ijs, qui probationibus alijs destituuntur, & metu expensarum ad finem controversiae spontè properant.

Definiri potest, quod sit Juramentum, quod ex conventionione pars parti extra Judicium desert sub ea conditione, quod velit ab ulteriori processu abstinere, & Juramento stare, si pars, cui delatum est, illud praestiterit. Ita quoad rem omnes, & colligitur ex *l. Jusjurandum 17. princ. & l. in duobus 28. ff. b. tit.*

Queritur 2. quis deferre Juramentum Voluntarium possit? *¶* deferre potest omnis ille, qui potest pacisci, & liberè de re controversa disponere; quia hoc Juramentum ex conventionione deferitur *l. jusjurandum 17. cit. princ. & l. qui jurasse 26. §. Jurisjurandi 2. ff. b. t.*

In specie deferre illud potest 1. Dominus habens rerum suarum administrationem, estque perinde, sive is Actor sit, sive Reus; nam & Reus juramentum rectè dicitur actori *l. in duobus cit. §. fin. l. eum qui 30.*

ff. cod. & cum Zoef. hic n. 31. König n. 45. docent communiter DD.

2. Prælati in rebus suae Ecclesiae, Tutor in rebus sui pupilli, Curator in rebus sui Clientis *l. jusjurandum 17. cit. Haun. tom. 5. de J. & J. tr. 4. n. 929. Zoef. König l. cit.* Ratio est, quia rerum istarum liberam administrationem habent à Jure sibi concessam.

3. Servus, & filiusfam. in rebus concernentibus peculium suum, si liberam illius administrationem habeant *l. servus 20. & duabus seqq. ff. b. tit. Zoef. n. 32. Haun. n. 932. König l. cit.*

4. Procurator, si habeat speciale mandatum, vel generale quidem, cum libera tamen, i. e. cum administratione omnium bonorum, aut si in rem suam Procurator sit *l. 17. cit. §. fin. l. Jusjurandum 34. §. defensor 1. ff. b. tit.* Secus dicendum, si habeat solum generale mandatum ad litem *l. alias 18. & seq. ff. cod. Zoef. n. 31. Haun. n. 930. König l. cit.* Ratio est, quia mandatum est stricti Juris; Procurator autem simpliciter, & ad litem datus tantum praesumitur datus ad petendum, & non ad deferendum. Jusjurandum, sicut nec ad transigendum.

Queritur 3. quibus potestas non sit deferendi hoc Juramentum? *¶* hoc patet ex *n. præc.* videlicet nemo potest Juramentum istud deferre alteri in re aliena, neque in sua, si liberam illius administrationem non habet.

In specie illud deferre non potest 1. Pupillus sine autoritate Tutoris *l. 17. cit. §. pupillus 1. & l. jurisjurandi 32. ff. cod.*
2. Prodigus, furiosus, mente captus, & his similes, quibus rerum suarum administratio denegata est *l. tutor 35. §. prodigus 1. ff. b. tit.*

3. Filius

3. Filius in re Patris, Servus in re domini sui : item in re peculiari, si non habeant administrationem liberam l. servus 20. §. duab. seqq. ff. b. tit.

De *Minore* controversia est, non quidem, quando is Curatorem non habet: tunc enim certum est, quod Juramentum deferre possit; quia liberam rerum suarum administrationem habet, & celebrare alios actus legitimos potest: sed de eo tantum, qui habet Curatorem.

Quo casu satis communis sententia est eorum, qui cum Ant. Perez, & alijs RR. affirmant, etiam hunc absque Curatoris autoritate Juramentum istud deferre posse, ita, ut nisi intra tempus Jure statutorum restitutionem in integrum petat, Juramentum teneat. Videtur deduci ex l. nam posteaquam 9. §. si minor 4. ff. b. t. Rationem dant, quia cui solvi potest, ille etiam deferre Juramentum potest, ut colligitur ex l. 17. cit. §. 2. ubi dicitur ideo à Tutore, vel Curatore deferri Juramentum posse, quia etiam solvi eidem potest, atqui minori solvi potest. ergo &c.

13 Probabilior videtur negativa, quam sequitur Zas. in l. 11. §. 4. num. 13. Zoesl. hic n. 32. Haun. tr. 4. cit. n. 926. Ratio est, quia delatio Juramenti est quaedam pactio tendens ad alienationem, seu amissionem Juris, cui præjudicari potest per Juramentum delatum. atqui Minor sine autoritate Curatoris, si talem habeat, non potest ira contrahere, ut si contrahat, non habeat opus restitutione in integrum l. si Curatorem 3. C. de in integr. restit. minor. ergo &c.

Neque obstat l. nam posteaquam cit. quia, ut bene advertit Haun. n. 927. ibi non dicitur, quod minor in casu illius Legis detulerit Juramentum sine Tutoris autoritate, quem habuit, sed potius colligitur oppositum, sc. quod aut Curatorem non habuerit, aut si habuit, ejus autoritas intervenierit; quia contractus supponitur validus futurus fuisse, si læsus non fuisset. Ad Rationem additam l. 17. cit. adduntur etiam alia, quæ simul sumpta sufficiunt, ut dicatur Curator in rebus pupilli Juramentum deferre posse, & inter hæc præcipue est, quia alienare potest. igitur et si solvi minori possit, non tamen exinde probatur, quod etiam Juramentum deferre possit. Deinde non ita simpliciter solvi potest minori, sicut Curatori, ut videre est apud Interpretes in l. ait Prætor ff. de minor. nam si minor perdat pecunias sibi solutas, non interveniente autoritate Curatoris, restituitur in integrum actione contra debitorem instituta: & hinc non ita tutum est solvere minori, ac solvere Curatori.

14 Quæritur 4. quibus deferri Juramentum Voluntarium possit? R. deferri potest omnibus, qui ex conventionem sibi, vel alijs actionem, aut exceptionem querere possunt, neque in hoc discrimen est aut

sexus, aut ætatis, aut conditionis l. qui jurasse 26. princ. ff. b. tit. In specie illud deferri potest 1. Pupillo l. qui jurasse princ. cit. cui non obest l. jurandum 34. §. pupillo 2. ff. b. tit. ubi Ulpianus, Pupillo, inquit, non defertur Jusjurandum; quia eo textu Jctus solum loquitur de Juramento Judiciali, ut §§. subsequentes indicant. 2. minori arg. l. jurass. princ. cit. 3. Servo in causa domini l. si servus 23. & l. sed si 25. b. t. 4. Filiof. in causa patris, & vicissim l. qui jurasse cit. §. si pater 1. & l. multo magis 24. ff. eod. 5. Tutori in re pupilli, Curatori in re minoris arg. l. cit. 6. Procuratori in re principalis l. nam posteaquam 9. §. Jusjurandum 6. ff. eod.

Cuiusque autem deferatur Juramentum Voluntarium, in arbitrio suo positum habet, an velit illud præstare, vel referre, vel omnino recusare; nam idcirco voluntarium dicitur, ut n. 10. supra monui. Ratio est, quia, ut l. jurandum 2. ff. b. tit. dicitur, Juramentum istud est quedam pactio, & transactionis species; transactio autem, sicut & quælibet pactio voluntariam causam habet. Imò, si is, cui delatum est Juramentum istud, illud referat deferenti, neque deferens præstare id cogitur, sed libere illud recusare potest, cum ex utraque parte planè liberum, & voluntarium sit.

Neque obstat l. jusjurandum 17. cit. in princ. ubi Paulus Jctus, Jusjurandum, inquit, quod ex conventionem extra Judicium defertur, referri non potest; nam textus hic ita intelligendus est, ut referri hoc Juramentum nequeat cum effectu, ut deferens illud sibi relatum præstare debeat: alioquin potest referri, & perinde erit, ac si referens ab initio detulisset. Unde uterque liberimus erit, ut juret, vel non.

Duo tamen Casus excipiendi sunt, quibus præstari ab eo debet, cui delatum est. Primus est, si inter partes ita convenerit; quia ex tali conventionem factum est necessarium. Secundus, si semel susceptum sit; nam semel susceptum à suscipiente recusari non potest amplius, nisi pro confesso haberi velit. Wesenbec. ff. b. tit. n. 8. Vallens. §. 5. n. 1. Haun. tr. 4. cit. n. 965. König n. 49. & ratio est, quia licet susceptio hujus Juramenti initio sit libere voluntatis, suscepti tamen præstatio evadit necessitatis arg. l. sicut 5. C. de O. & A.

Quæritur 5. in quibus causis deferri Juramentum Voluntarium possit? R. in omni re controversa; neque enim regulariter loquendo est ullum private controversie genus, super quo illud deferri, aut præstari non possit l. ait Prætor 3. §. in quacunque 1. ff. b. tit. De triplici causa specialis est difficultas, de Causa Matrimoniali, de Professione Religiosa, & in causis criminalibus. Ad 1. difficultas solvitur distinguendo, videlicet Juramentum deferri potest, quando

quando agitur de Matrimonio primùm contrahendo, seu Sponsalibus *arg. c. praterea 22. & c. requisivit 17. de sponsal.* at quando agitur de Matrimonio, jam contracto, deferri quidem Juramentum potest pro Matrimonio, ut semel initum ferretur; non autem contra Matrimonium, ut semel contractum dissolvatur *arg. c. fin. de Transact. Bartol. in l. ait Prator cit. Gutier. de Matrim. c. 38. n. 1. Gaill. l. 2. obs. 94. n. 13. Haun. tom. 5. tr. 4. n. 946. König hic n. 51. & novissimè Clariss. P. Schmier Process. Judic. c. 11. n. 98.* Ratio est, quia etsi in arbitrio partium sit Matrimonium, propter dissensum invalidum, posito novo consensu revalidare, non tamen est in potestate illarum illud, si aliquando validè sit contractum, dissolvere, cum vinculum inducat indissolubile.

Ad 2. eadem est responsio, quæ confirmatur à pari cum Matrimonio carnali; nam ab hoc validum est argumentum ad Matrimonium Spirituale, quod contrahitur per Professionem Religiosam, cum à pari procedant ambo *can. sicut vir 11. caus. 7. q. 1. & c. inter corporalia 2. de translat. Episc.*

Ad 3. convenit inter DD. teste *Haun. l. cit. num. 943.* quòd in causa criminali Juramentum tum voluntarium, tum judiciale Actor possit deferre reo: quo casu prodest reo, sed tantum quoad personam Accusatoris, ut eum denuo accusare non possit: quoad alias personas extraneas, & quoad Judicem de crimine inquirentem Juramentum non prodest juranti.

Dissensio est, an reus illud deferre Actori possit? Negaat Salicet. *in l. admonendi 31. n. 3. & seqq. ff. h. tit. P. König hic n. 52. P. Schmier l. cit. n. 97.* & alij apud istos, saltem quando agitur ad pœnam corporis afflictivam, ex duplici ratione. 1. quia reus non est dominus suorum membrorum *l. liber 13. princ. ff. ad Leg. Aquil.* igitur delatione Juramenti exponere se nequit probabili periculo mortis, vel mutilationis. 2. in causis criminalibus requiruntur probationes luce meridiana clariores *l. fin. C. de probat.* talis autem non habetur per Juramentum Actoris. ergo &c.

Sed probabilis tenetur sententia affirmativa, quæ cum Zasio *in l. ait Prator cit. à n. 13. Haun. n. 945.* & alijs concedit absque discrimine in Causa criminali Juramentum tam voluntarium, quam Judiciale à reo deferri actori posse. Ratio est, quia Jura indistinctè loquuntur, neque adest aliqua causa distinguendi; neque enim rationes pro sententia adversa allatæ tam efficaces sunt.

Ad 1. potest quis utique in periculum capitis sui fateri crimen, quod commisit, neque per hoc ipse disponit de capite suo, sed definitionem causæ relinquit Judici: quare non igitur etiam poterit reus cum simili periculo Juramentum deferre accusatori? *Ad 2.* Confessio propria est probatio

omnium efficacissima, ut majori luce non indigeat. sed accusatore ad delationem Rei jurante, ipse reus fateri censetur crimen; nam ut *l. quoniam 5. ff. de his, qui notant infam. dicitur, intelligitur confiteri crimen, qui paciscitur.* atqui deferre Juramentum est pacisci; nam idem est, acsi diceret: *Volo reus esse, si juraveris.* ergo &c.

Quæritur 6. quid requiratur, ut legitime præstetur Voluntarium Juramentum? *1.* præstari debet, alio deferente; nam Juramentum ultroneum, quod nullo deferente quis præstat, nullum operatur effectum, nec in Judicio defenditur *l. ait Prator 3. princ. ff. h. tit. ubi ratio additur; quia sibi juravit? & alioquin facillimus quisque ad Jurandum decurrens, nemine sibi deferente Jurandum, oneribus actionum se liberabit.* 2. deferri debet hoc Juramentum extra Judicium; nam per hoc præcipuè distinguitur à Judiciali, quod pars parti in Judicio defert. 3. is, cui delatum est, præstare id debet intra tempus, ad quod delator restrinxit; nam postea præstitum nihil juranti prodest, neque qui detulit, admittere illud debet *l. non erit 5. §. fin. ff. h. tit. 4. præstari debet sub eo modo, sub quo delatum est; nam aliter præstitum ratum non habetur l. ait Prator cit. §. fin. & l. qui per salutem 33. ff. eod. 5. non debet esse revocatum à deferente; nam præstitum, postquam revocatum est, non prodest, cum perinde sit, acsi delatum non fuisset *l. si quis 11. C. de reb. credit.**

Quæritur 7. quamdiu Juramentum Voluntarium revocari à deferente possit? *1.* revocari potest, usque dum is, cui delatum est, illud præstiterit, ut colligitur ex *l. si quis cit. & tradit ibidem Gloss. Haun. tr. 4. cit. n. 960. König hic n. 57.* Proceditque hoc, etsi susceptum sit ab eo, cui delatum est, & sic completa quasi conventio aliqua inter delatorem, & qui delatum suscepit; non enim alter facta est ista quasi conventio, nisi sub conditione, si deferens nolit Juramentum delatum à se revocare: hinc, nisi expressè renuntiet juri revocationis, semper illud sibi reservare censetur.

Neque dicas: *Quod semel placuit, amplius displicere non potest;* nam regula hæc locum duntaxat habet in casu, quo Lex illud non permittit, non verò in casibus, ubi illud concedit Lex, ut fit in nostro, & pluribus alijs. Aliquos tantum pro exemplo refero; sic enim 1. mandatum contractum evanescit, si revocatum fuerit, quando res adhuc est integra *§. reffè 9. Inst. de mandat. 2. in societate nemo invitus permanere cogitur §. manet 4. Inst. de Societat. 3. universim in contractibus innominatis sine consensu alterius licet recedere, dummodo res sit integra, & ex parte alterutrius contractus non sit impletus *l. si pecuniam 5. ff. de condit. caus. dat. caus. non secut.* quidni igitur hoc dici poterit de Juramenti revocatione?*

Z 2

Sed

Sed nec iniqua est hujusmodi revocatio, cum sic magis præcludatur via peccandi, dum is, qui propter Instrumenta fortè noviter reperta Juramentum revocat, alteri facultatem adimit pro libidine sua pejerandi.

20 Quæritur 8. quis sit effectus Juramenti Voluntarij? *ꝙ.* est duplex, alius Proximus, alius Remotus. Proximus est decisio rei, vel causæ, inter partes controversæ; is enim, qui deferente Adversario juravit rem suam esse, aut se debitorem non esse, victor evadit, nec minus acquirit Juris, quàm si cum adversario translegisset, aut sententiam Judicalem pro se obtinisset *l. jusjurandum 2. ff. h. t.*

Remotus est Actio in factum, & Exceptio Juratoria. Si actor juravit, reo deferente, vel postquam ad delationem Juramenti paratum se ostendit, remissum ei est Juramentum, actori, & ejus hæredibus datur Actio in factum contra reum, qui detulit, ejusque hæredes, & petitur hac actione, ut præstetur, quod deberi actori ab Adversario juratum est *l. nam posteaquam 9. §. jurejurando 1. & §. fin. l. sed si 11. §. item si 2. l. si duo 13. §. si quis 3. & duob. seqq. ff. h. t.* Si reus juravit deferente actore, vel postquam paratum se ostendit, remissum ei est Juramentum reo, ejusque successoribus tum universalibus, tum singularibus, sicut & fidejussoribus competit Exceptio Juratoria contra illum, qui Juramentum hoc detulit, ejusque successores: intendit hac Exceptione reus elidere actionem, contra se intentandam obijciendo Juramentum voluntarium à se præstitum ad delationem Actoris, & cum juraverit nihil se debere, petit absolvi à debito *l. ait Prætor 7. l. etiam 2. l. nam posteaquam 9. §. jurejurando 1. l. in duobus 28. quod reus 1. ff. h. t.*

21 Res in exemplo patebit clariùs E. g. Ego dico, quòd Parens meus defunctus Titio dedit mutuos 1000. fl. & quia scio Titium nondum restituisse, solutionem ab ipso repeto: negat Titius absolute se aliquid debere vel mutuum se accepisse: ego, cum Chirographum non habeam, neque testes, eò, quòd ij, qui interfuerunt, fortasse mortui sint, non possum probare sufficienter debitum, quòd tamen scio re ipsa contractum. Hoc casu, si Titio mihi Juramentum deferente, illud præstem, ex hoc Juramento conceditur mihi actio, quæ mutuum coram Judice repetere possim à Titio; si verò in contrarium Titius, me deferente, juravit absolute mutuum se non accepisse, Exceptio Juratoria datur Titio, quæ se adversum me obijciendo Juramentum voluntarium à se præstitum defendat, & elidat actionem à me adversus se intentandam: nam hoc præstito Juramento, non amplius quæretur de debito, sed tantum de Juramento, an sc. præstitum sit sub ea lege, conditione, sub

qua delatum est; quæstio enim, num debeatur, remissa est, cum sufficienter probata sit Juramento *l. non erit 5. §. dato 2. ff. h. tit.*

Dixi Si Titius absolute neget se aliquid debere, vel mutuum se accepisse; nam si mutuum se accepisse fateatur, sed dicat se jam solvisse non debeo incaute deferre eidem Juramentum, cum solutionis factæ probatio non mihi incumbat, sed Titio.

22 Quæritur 9. an Juramentum Voluntarium, inter partes præstitum, vim habeat etiam adversus tertium qui Juramentum nec detulit, nec in deferentis locum successit? *ꝙ.* adversus hunc Juramentum nihil prodesse juranti *l. ait Prætor 3. §. fin. l. nam posteaquam 9. §. fin. l. quia 10. ff. h. tit.* ubi etiam ratio redditur, quia non debet alij nocere, quod inter alios actum esset.

Majoris dubij quæstio est, an ex Juramento, quod extraneo alicui delatum est in causa tangente tertium, atque ab eo præstitum, huic tertio acquiratur actio? Negat Ant. Faber *1. conject. 4.* & alibi, eò quòd regula universalis sit, quòd nobis per extraneum actio non acquiratur.

Affirmativa tamen, teste Frisio, est in foro recepta, & Juri quoque valde consentanea *l. fin. §. sed §. 2. ff. h. tit.* ibi sed *§. si actore deferente, defensor absentis, vel præsentis juravit, eum, quem defendit dare non oportere, exceptio Jurisjurandi ei, cujus nomine juratum fuerit, dari debet.* Neque obstat, quòd hoc textu sermo sit de defensore, quòd est Judicialis negotiorum gestor; nam si ex hujus Juramento Exceptio quæritur tertio, nempe defensor, quidni hoc etiam fiet per Juramentum præstitum à negotiorum gestore extrajudiciali, qualis esset in casu nostro ille extraneus Juramentum præstans in causa tertij.

Ad argumentum contrarium respondet Haun. *tr. 4. cit. num. 939.* actionem in proposito non acquiri directe, & immediate, sed indirectè & per consequentiam, quatenus nempe deferens Juramentum cedit Jure suo, & vult non habere Jus, si extraneus juret eum non habere Jus: extincto ergo jure, non videtur exceptio neganda illi, in cujus favorem extraneus juravit.

23 Quæritur 10. an Juramentum Voluntarium, detecto postmodum perjurio, possit retractari, & rescindi? Affirmat Ant. Faber *deca. 19. de Error. pragmat. error. 5.* Sed etsi sententia hæc sit multo æquior, tamen de rigore Juris præferenda videtur, quam Wesenbec. *ff. h. t. n. 8.* Eckoldt *ibid. §. 14. Zœl. hic n. 42.* Haun. *tr. 4. cit. n. 966. König n. 61.* & his testibus communissimè DD. tenent, scilicet Juramentum Voluntarium, præstitum etiam cum perjurio, non posse postea retractari, & rescindi, sed regulariter loquendo Judici Ordinario judicandum esse, secundum quòd juratum est. Constat ex *l. causa 1. C. de reb. credit. ibi*

Causa

Causa Furejurando ex consensu utriusque partis
 --- *decisa, nec perjuri pretextu retractari potest, nisi specialiter hoc Lege excipiatur: colligitur etiam ex l. non erit 5. §. dato 2. ff. h. t. Rationem dat Haun. l. cit. quia conventionone hoc actum est, ut si alter audeat jurare, sit delatori acquiescendum Juramento. ergo si non excipit causam, quo detegeretur perjurius, tota conditio sufficienter impletur per præstitum Juramentum: & ille, qui jurat, non alio sensu, vel lege recipit delationem Juramenti, quam quia vel impostum securus esse à molestia litis.*

Dixi **I.** *regulariter*; nam **I.** excipitur, quando ita conventum est, ut contra Juramentum, ab una parte præstitum, ad-

mittatur pars altera ad jurandum contrarium; tunc enim censetur retractatum prius Juramentum per posterius, quodcumque horum perjurius fuerit. **2.** in causa legati, vel Fideicommissi ex Testamento præstandi; tunc enim detecto perjurio, retractatur Juramentum *l. fin. C. de reb. credit.* ubi jurans sibi legatum aliquid esse, si postea ex tabulis appareat nihil legatum esse, ex Juramento suo lucrum non habere deciditur, sed quod accepit, repetitur. **3.** si suprema potestas in pœnam perjuri vellet ejusmodi Juramentum rescindere, & pejerantem condemnare, quod utique potest, cum ipsius sit crimina non relinquere impunita.

§. III.

De Furejurando Judiciali.

SUMMARIUM.

24. Quid sit Juramentum Judiciali?

25. Quis illud deferre possit?

26. 27. 28. 29. An reo Actor, qui nihil probavit?

30. Cui deferri possit?

31. Exceptiones.

32. 33. In quibus causis possit deferri?

34. Quid requiratur, ut legitime deferatur?

35. 36. Effectus delati, & præstiti?

37. 38. 39. Semel delatum, & acceptatum à deferente revocari non potest.

24 **Q**uæritur **I.** quid sit Juramentum Judiciali, & quomodo à Voluntario differat?
I. Juramentum Judiciali est, quod approbante Judice, pars parti in Judicio desert ea lege, ut si jurare ausit, absque ulteriori processu victoriam obtineat. Ita quoad rem omnes, Judiciali dicitur tum à loco, in quo deferretur, tum à Judice, qui delatum approbat, & eum, cui delatum est, vel solvere, vel jurare cogit *l. Jusjurandum 34. §. ait Prætor 6. ff. h. tit.*

Differt à Juramento Voluntario supra descripto. **1.** quia Juramentum voluntarium desert pars parti extra Judicium; Judiciali in ipso Judicio. **2.** pars, cui delatum est Juramentum voluntarium, non cogitur illud subire, sed recusare id potest, si malit per viam Juris procedere, & in Judicio litigare; at cui delatum est Juramentum Judiciali, illud subire cogitur, aut si malit, referre id deferenti debet, ut *n. 30. dicam.* **3.** Juramentum voluntarium ex sola utriusque partis libera voluntate pendet; in Judiciali authoritas Judicis intervenire debet, qui, si justum illud esse perspexerit, aliquando illud etiam jubere potest.

25 **Q**uæritur **2.** quis deferre Juramentum Judiciali possit? **I.** deferre illud potest ferè omnis ille, qui Voluntarium Juramentum deferre potest: nec Actor duntaxat reo, sed etiam Actor Reus, ut colligitur ex *l. generaliter 12. princ. §. omne igitur C. de reb. credit.*

Controversia inter DD. est, an Actor, si nihil omnino probaverit, deferre reo Juramentum Judiciali possit cum effectu, ut hic teneatur delatum præstare, vel referre, aut solvere? Affirmant Jason in *l. manifesta 38. ff. h. tit. n. 3. Fachin. l. 1. contr. c. 19. Wesenbec. ff. hic n. 9. Zoef. ibid. n. 35. Gilcken in l. in bona 3. C. de reb. credit. num. 7. Vinn. l. 1. select. quest. c. 42. Engl. hic n. 16. Probant **I.** ex *l. manifesta cit.* ubi generaliter sine distinctione dicitur, *manifeste turpitudinis, & confessionis esse nolle nec jurare, nec Jusjurandum referre.* **2.** ex *l. tutor 35. princ. ff. eod.* ubi dicitur *Tutorem pupilli, omnibus probationibus aliis deficientibus, Jusjurandum deferentem audiendum esse.* **3.** ex *l. generaliter 12. C. de reb. credit.* ubi habetur juramentum reo non tantum circa finem causa, sed etiam *in principio litis*, adeoque antequam aliquid probatum sit, deferri posse. **4.** à pari; nam actor ante omnem probationem libellum, & articulos positionales porrigere potest Judici, & reus ipso interrogante ad illos, antequam quidquam probatum sit, respondere cogitur. Igitur non est ratio, cur non etiam ante omnem probationem deferre eidem Juramentum possit. **5.** In hoc casu is, cui Juramentum deferretur, constituitur Judex, & testis in propria causa; igitur non est, quod conqueri possit, sibi delatum Juramentum esse, antequam à delatore aliquid probatum esset; quia potius per hoc accepit beneficium.*

Z z 2

Nega-